(kapai Nr.XII, 139), karklo lapo formos plunksna (kapas Nr.112). Kovos peilių buvo kapuose Nr.XII, 128, 135, 139, 140. Tik du iš jų (kapuose Nr.XII, 139) skiriami vadinamajam "prūsų" tipui.

Buitinės apyvokos daiktams tenka skirti geležines ir žalvarines diržų sagtis. Jos aptiktos vyrų kapuose Nr.104, 108, 112, 116, 122, 135, 139 ir viena atsitiktinai. Vyrauja geležinės diržų sagtys.

Perkasoje Nr.26, kv.C, D-9, 10, aptiktas plotelis su gausiais molio tinko gabalais. Jis 2 m ilgio ir 70-80 cm pločio, lenktas iš R į P. Tarp molio tinko gabalų aptinkama ir žiestos keramikos. Tai gali būti II tūkstantmečio pastato pėdsakai. Tuo tarpu perkasoje Nr.27, kv.C, D-10, 11, 50 cm gylyje, aptiktas Brūkšniuotosios keramikos kultūros židinys. Jis apskritas, 1,6x1,6 m dydžio, prisotintas angliukų, degėsių ir pelenų. Židinio skersinis pjūvis dubens pavidalo, 35 cm gylio. Jame rastos dviejų brūkšniuotų puodų dalys: pakraštėlių fragmentai, šonų gabalai, dugneliai. Židinio sampile buvo ir smulkiai sudegusių gyvūno kaulų gabaliukų (žirgo dantys?). Apskritai mažų įvairialaikės keramikos gabaliukų rasta įvairiame gylyje visose pastaraisiais metais tyrinėtose perkasose.

Paskutinių dvejų metų kasinėjimai praplėtė kapinyno chronologiją. Paaiškėjo, kad kapinynas dar tęsiasi R kryptimi. P pusėje esantis žemyninis molis riboja kapinyno teritoriją. Ateityje kapinyno tyrinėjimus reikėtų tęsti R-PR kryptimi.

Aleksiejus Luchtanas

Kapinyno ir gyvenviečių tyrinėjimai Kernavėje, Pajautos slėnyje 1994 metais

VU AK tęsė įvairių laikotarpių gyvenviečių bei žalvario ir ankstyvojo geležies amžių plokštinio kapinyno tyrinėjimus Pajautos slėnyje (žr. ATL 1988 ir 1989 metais. V., 1990. P.193-196; ATL 1990 ir 1991 metais. V., 1992. T.1. P.103-107; ATL 1992 ir 1993 metais. V., 1994. P.158-160). Į P ir PR nuo ankstesnių metų perkasų ištirtas dar 106 m^2 plotas.

Tirtas plotas yra šalia I.Purvaneckienės (buvusio J.Rickevičiaus) vienkiemio ūkinių pastatų bei daržų, tad kultūrinis sluoksnis smarkiai apardytas, vietomis visiškai nuartas. Geriau jis išliko tik aukštesnėje R perkasos dalyje. Seniausias kultūrinis sluoksnis šioje vietoje yra neolito laikų, nors visas jis sumaišytas su vėlesnių laikotarpių radiniais. Tipologiškai titnago dirbiniai gana įvairūs - piramidinių bei atsitiktinių formų skaldytinių fragmentai, skeltės, gremžtukai, grandukai, peiliai, ašmenėliai, keli specialios paskirties dirbiniai, vienas netaisyklingas strėlės antgalis. Titnago skaldos nedaug ir niekur nepastebėta didesnės titnago dirbinių koncentracijos. Vienas stambus gremžtukas visiškai iškrenta iš bendro dirbinių komplekso ir priklauso epipaleolitui ar ankstyvajam mezolitui.

Surasti 3 žalvario ir ankstyvojo geležies amžiaus kapai. Įdomiausias buvo pirmas šiame kapinyne griautinis kapas Nr.26. Duobės kontūrai išryškėjo įžemyje - 35 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus. Duobė stačiakampio formos, užapvalintais kampais, 210x70 cm dydžio, pailga ašimi orientuota Š kryptimi (130°). 49-55 cm gylyje nuo paviršiaus atidengti sunykę moters (?) griaučiai be jokių įkapių. Griaučiai gulėjo aukštielninki, kaukolė ant dešiniojo šono, veidu į PR, galva orientuota į ŠV (apie 130°). Rankos ištiestos palei šonus, nežymiai sulenktos, plaštakos dubens apatinės dalies srityje, kojos ištiestos. Kapas datuojamas tik stratigrafiškai. Virš jo buvo nesuardytas II-III a. gyvenvietės kultūrinis sluoksnis. Kasant kapui duobę, buvo suardytas akmens amžiaus kultūrinis sluoksnis. Chronologiškai šis kapas artimas degintiniams kapinyno kapams, ypač 1991 m. tyrinėtam kapui Nr.9, kuriame buvo surastas žalvarinis smeigtukas įvijine galvute, o sudeginti kaulai supilti į ilgą, imituojančią griautinį kapą duobę. Turint omenyje, kad pavieniai griautiniai kapai žalvario amžiaus pabaigoje žinomi iš Brūkšniuotosios keramikos kultūros regiono (Mieleikiai, Antalgė, Steponava), šiam laikotarpiui tenka priskirti ir pirmąjį griautinį kapą iš Kernavės pilkapyno.

Likusieji kapai degintiniai, be įkapių, analogiški su ankstesniais metais tyrinėtais. Vienas paprastoje duobutėje (Nr.25), kitas apardytoje molinėje urnoje brūkšniuotu paviršiumi (Nr.24).

Apie II a. kapinyno teritorijoje įrengta gyvenvietė. Išlikęs 5-30 cm storio kultūrinis sluoksnis. Aptiktas pailgas 4,5 m pločio stulpinės

konstrukcijos pastatas, įgilintas į įžemį apie 20-25 cm. Pastatas orientuotas kampais į Š, P, R ir V, pailgas ŠR-PV kryptimi. Į perkasą pastatas netilpo, o daryti išpjovą trukdė šalia augęs beržas. Atidengtoje pastato dalyje nebuvo židinio. Pastate surasta ankstyvosios grublėtosios keramikos su brūkšniavimo žymėmis bei šiek tiek vėlyvosios brūkšniuotosios, briauninių formų bei juodu gludintu paviršiumi keramikos. Pastato vietoje koncentravosi beveik visa surasta perkasoje keramika. Ištisais lizdais, vietomis keliais sluoksniais gulėjo stambios sukiužusių puodų dalys, jų profiliai ir sveiki dugnai. Toks keramikos išsidėstymas rodo, kad pastatas buvo apleistas staigiai - gaisro metu arba artėjant priešams. Iš individualių radinių paminėtini rantytas rusvo stiklo karoliukas, akmeninio gludinto įtveriamojo kirvio fragmentas, molinių dvigubo nupjauto kūgio formos verpstukų fragmentai, geležiniai: lazdelinis smeigtukas, ylos dalis, peilio galas, pinceto dalis, apkalas su skylute ir kt. Visi minėti radiniai leidžia pastatą datuoti II-III a.

Ši vieta dar kartą buvo apgyvendinta XIII-XIV a., tačiau kultūrinis sluoksnis nuartas, ir tik armens horizonte buvo pavieniai XIII-XIV a. radiniai: žalvarinis antkaklės kūgelis, du skriestuviniai grąžteliai, vinys ir kt.

Algimantas Merkevičius

Stanaičių kapinyno tyrinėjimai 1994-1995 metais

Stanaičių kapinynas (Vilkaviškio r., Kybartų seniūn.) yra apie 600 m į V nuo kelio Kybartai-Stanaičiai, Lieponos upelio dešiniajame krante. Kapinynas įrengtas apie 200 m ilgio ir 70 m pločio bei 2-5 m aukščio smėlio kalvoje. Jis surastas 1983 m. Tais pačiais metais kapinyne atlikti žvalgomieji tyrinėjimai (žr. ATL 1982 ir 1983 metais. V., 1984. P.79-80). Kapinyno tyrinėjimai atnaujinti 1989 m. (žr. ATL 1988 ir 1989 metais. V., 1990. P.83-85), tęsti 1991 m. (žr. ATL 1990 ir 1991 metais. V., 1992. T.1. P.107-108) ir 1993 m. (žr. ATL 1992 ir 1993 metais. V., 1994. P.160-163).

1994 ir 1995 m. VU AK tęsė kapinyno tyrinėjimus. 1994 m. ŠV kalvos